

Programstöd för lärare

UF-företagande

El- och energiprogrammet

Inledning

Genom processutbildningen UF-företagande startar, driver och avvecklar eleverna ett företag under ett skolar där de säljer en vara eller tjänst och tjänar riktiga pengar.

UF-företagande ger både lärare och elever möjlighet att utveckla de entreprenöriella förmågor och kunskaper som efterfrågas i gymnasieskolans läroplan och i arbetslivet.

Forskning visar att de personer som drivit UF-företag på gymnasiet oftare startar eget företag, tjänar bättre och har lägre arbetslöshet än andra. Bland kvinnliga UF-företagare är det hela 80 procent större sannolikhet att de startar aktiebolag senare i livet än de som inte drivit UF-företag.¹

Forskning visar också att den som driver UF-företag även utvecklar sitt självförtroende och förmågor som samarbete, muntlig kommunikation, planering och ansvarstagande.²

Det här materialet ger exempel på hur du som UF-lärare kan arbeta med UF-företagande inom El- och energi-programmet. Längst bak i materialet finns exempel på UF-företag som drivits i nom El- och energi-programmet. Materialet är ett komplement till Ung Företagsamhets lärarhandledning och läromedlet *Mitt UF-företag - Entreprenörskap på riktigt* som går att köpa på nok.se. Vårt digitala läromedel heter *Digilär Entreprenörskap för gymnasiet*.

Som UF-lärare hittar du nästan allt du behöver på ungforetagsamhet.se. Där registrerar du dig för att sedan logga in på *Mina sidor*. Förutom all information om dina UF-elever, hittar du en mängd digitala utbildning-

Det är mycket roligare att själv få bestämma vad man ska göra istället för att bli tilldelad en uppgift.

Utemöbler UF

ar som till exempel vår grundutbildning för blivande UF-lärare eller vår ekonomiutbildning Smart företagande. Där hittar du även alla utbildningar, podcasts, filmer och andra verktyg som även dina elever når via sina sidor.

Många UF-lärare uppskattar de konferenser, utbildningar och mässor som vi på Ung Företagsamhet anordnar eftersom de ger dig och dina elever ett ovärderligt nätverk. Flera av våra samarbetspartners erbjuder även dig och dina elever kostnadsfria företagspaket eller information som ska göra det lättare att komma igång med UF-företagandet.

Scanna QR-koden för att logga in på ungforetagsamhet.se redan idag och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

¹ Effekter av utbildning i entreprenörskap - en långtidsstudie av UF alumners arbetsmarknadspotential och företagande, 2013 av docent Karl Wennberg vid Stockholm School of Economics och Niklas Elert på Ratio, Övning ger färdighet - En långtidsuppföljning av UF-företagares entreprenöriella karriärer i Sverige 1990-2007, 2011, Karl Wennberg, <https://ungforetagsamhet.se/om-oss/var-utbildning-ger-resultat>

² What and How Students Perceive They Learn When Doing Mini-Companies in Upper Secondary School, Steven Hunter Lindqvist, Karlstad Universitet.

Arbetsmarknad och entreprenörskap i skolan

Den svenska arbetsmarknaden genomgår sedan ett antal år tillbaka stora omstruktureringar och reformer. Anställningsformer förändras, nya yrken uppstår och gamla yrken omformas. Oavsett vilken utbildning dagens unga väljer kommer de möta en arbetsmarknad i ständig förändring. Det innebär att arbetstagaren behöver vara flexibel, kreativ och självständig. Kontakter och nätverk är en viktig väg till jobb.

Positiv attityd till företagande bland unga

Enligt Entreprenörskapsbarometern³ kan 47 procent av Sveriges befolkning i arbetsför ålder tänka sig att bli företagare. Ändå är det bara nio procent som är företagare. En förklaring till skillnaden kan vara kunskapen om företagande och kännedomen om var man ska vända sig för att få mer information.

Undersökningen visar att unga (18–30 år) kan tänka sig att bli företagare i betydligt större utsträckning än medelålders och äldre. Samtidigt är det unga som har sämst kännedom om vad som krävs för att starta företag. Därför finns Ung Företagsamhet och UF-företagande.

Arbetsmarknad efter El- och energiprogrammet

Inom el- och energibranschen är både anställning i stora företag och arbete i eget företag vanligt förekommande. På arbetsplatserna är det vanligt att olika yrkeskategorier samarbetar, vilket kräver förståelse för branschens olika yrken och arbetsprocesser⁴.

En av el- och energibranschens främsta uppgifter är att klara en ökad efterfrågan på el och energi i kombination med våra krav på ett hållbart samhälle. Dessa

uppgifter kräver entreprenöriella förmågor och innovationskraft. Att våga tänka nytt och att tro på sig själv är eftertraktade förmågor i en bransch som ständigt utvecklas.

Entreprenörskap i skolan

I läroplanen för gymnasieskolan står att skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande vilket ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning⁵. Genom UF-företagande får eleverna, oavsett gymnasieprogram, kunskaper i just detta.

Entreprenörskap på El- och energiprogrammet

I examensmålen för El- och energiprogrammet står bland annat att programmet ska utveckla elevernas förmåga att samarbeta med andra, bemöta kunder, ge service och att skickligt utföra arbete både på företag och i människors hem.

Inom branscherna är både storföretag och enmansföretag vanliga. Utbildningen ska därför ge kunskaper om företagandets villkor, ekonomi samt direkt och indirekt miljöpåverkan. Genom att driva ett UF-företag får eleverna öva upp alla dessa förmågor på ett kreativt, praktiskt och oftast mycket uppskattat sätt.

³ Entreprenörskapsbarometern 2016. Tillväxtverket. Stockholm nov 2017.

⁴ <https://www.svenskenergi.se/>

⁵ Gymnasieskolans läroplan (reviderad 2017), Skolans värdegrund och uppgifter, Kap 1

Året som UF-företagare

Del 1: Inför ditt UF-år

Affärsidé

Team

Hitta
rådgivare

Registrera
UF-företaget*

Riskkapital

Del 2: Starta

Marknads-
undersökning

Affärsplan*

Bankkonto

Rådgivar-
kontakt*

Fördjupnings-
område**

Inköp,
produktion

Del 3: Driva

Marknads-
föring

Rådgivar-
kontakt

Sälj*

Bokföring

Tävlingar**

Del 4: Avveckla

Årsredo-
visning*

Bolags-
stämma

Avveckla
UF-företaget

Avsluta
konton

Ladda
ner intyg

Del 5: Efter UF-året

Gå med i
UF alumni

Driv vidare

Stipendier

Bli UF-
rådgivare

*Obligatoriskt moment för alla UF-företagare.

**Arbete med fördjupningsområden är frivilligt.

Välj vad som passar ert UF-företag. Godkända obligatoriska moment ger ett intyg från Ung Företagsamhet vid UF-årets slut. Godkänt fördjupningsområde syns på intyget.

Att starta, driva och avveckla ett UF-företag

UF-företagande innebär att eleverna startar, driver och avvecklar ett företag under ett läsår. Året börjar med att de på höstterminen startar ett UF-företag genom att bilda grupper, formulerar en affärsidé, sätter en budget och undersöker om idén är attraktiv på marknaden. Sedan driver de företaget med stöd av lärare, rådgivare och medarbetare från Ung Företagsamhet.

När läsåret närmar sig sitt slut avvecklar eleverna sitt UF-företag. Fokus ligger på att eleverna själva tar ansvar för att hitta lösningar på de problem som uppstår längs vägen. Syftet med att driva ett UF-företag är att eleverna ska få kunskaper och kompetenser som efterfrågas av arbetsmarknaden men även se eget företagande som en möjlig karriärväg i framtiden.

Läs mer i lärarhandledningen till Mitt *UF-företag* – *Entreprenörskap på riktigt* eller ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

UF-företagande på El-och energiprogrammet

UF-företagande går att driva inom många olika kurser. Här följer några exempel.

» UF-företag i kursen Entreprenörskap

Syftet är att eleverna ska få kunskaper och förmågor som kan kopplas till entreprenörskap. Eleverna kan fritt välja affärsidé och fokusera på att utveckla sina entreprenöriella förmågor. I kursen Entreprenörskap kan hela det centrala innehållet uppnås inom ramen för UF-företagande. Mer information om detta finns i Ung Företagsamhets lärarhandledning.

» UF-företag inom yrkeskurser

UF-företagande fungerar väl inom yrkeskurser som mät-, styr- och reglerteknik, Nätverksteknik, Installationsteknik eller Energiteknik. Vilka kurser som kan integreras i UF-företagandet beror på vilket läsår och vilken inriktning eleverna valt samt vilka programför-

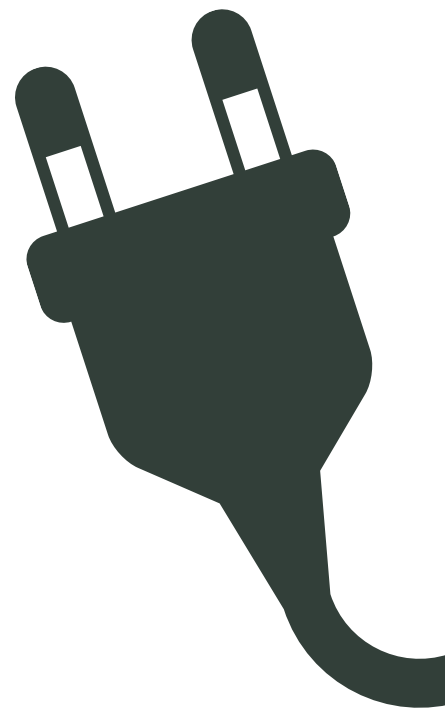
djupningar skolan valt. Läs mer under rubriken Exempel på UF-företag inom El- och energiprogrammet.

» UF-företag inom övriga kurser

De grundläggande kunskaperna i privatekonomi och eget företagande som ingår i kursen Samhällskunskap 1b är användbara i alla UF-företag. I Svenska 1-3 arbetar eleverna med att hålla muntliga presentationer, vilket är en annan viktig del av UF-företagandet. Möjligheterna till ämnesintegrering är ännu större i yrkeskurserna.

» UF-företag som gymnasiearbete

För att kunna driva ett UF-företag som gymnasiearbete krävs det att UF-företagets affärsidé ligger inom ramen för den valda yrkesutgången. Det kan handla om allt från att reparera och installera hemelektronik till att programmera och automatisera larm. Med detta alternativ har eleverna stort utrymme att vara kreativa i valet av affärsidé så länge man beaktar huvudsyftet med gymnasiearbetet; att eleverna praktiskt får använda sig av de kunskaper och färdigheter de fått under sina studier.

Exempel på UF-företag inom El- och energiprogrammet

Helpdesk UF

Affärsidé: ”Vi utför service på skolans datorer i samarbete med skolans IT-service, och arbetar med utbildning och service gentemot kunder utanför skolan.”

Inriktning: Dator- och kommunikationsteknik

Två gånger i veckan packade eleverna in alla labbdatorer i en bil och körde till två olika högstadieskolor där de lärde ungdomar hur man bygger en dator och ett nätverk. Företagets VD skrev till alla högstadieskolor i kommunen och fick därmed kontakt med de två som slutligen blev kunder till Helpdesk UF.

Förutom att företagarna lade mycket tid på att serva datorer, så gick det också åt tid att förbereda de lektioner som de höll på högstadieskolorna. De fick lära sig att strukturera och planera lektionerna och att anpassa informationen efter målgruppen. Detta var också en av de största lärdomarna som eleverna tog med sig efter sitt UF-år; hur man på ett tydligt och bra sätt kan förmedla kunskaper till någon annan.

UF-företaget marknadsförde sig genom att annonsera på den egna skolans intranät och i sociala medier. Dessutom byggde de en hemsida där kunderna kunde få mer information om företaget och dess tjänster.

Helpdesk UF drevs inom ramen för gymnasiearbetet och eleverna tyckte att det var roligt att få hålla på med datorer samtidigt som de också fick möjlighet att både hjälpa andra och även dela med sig av sina kunskaper till ungdomar i närområdet.

Förslag till kurs- och ämnesintegrering

» **Entreprenörskap 100 poäng**

UF-företagande lämpar sig särskilt till kursen Entreprenörskap 100 poäng. Inom kursen ska eleverna ges förutsättningar att starta, driva, genomföra och utvärdera ett projekt eller fiktivt företag samt kunskaper i företagsekonomi. Undervisningen ska stimulera elevernas lust att anta utmaningar, utveckla deras kreativitet och omsätta idéerna praktiskt. Vidare ska de ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur människor kommunicer-

Se film om UF-företagande på yrkesprogrammen

rar, löser problem och samarbetar samt reflektera och dra lärdom av sina erfarenheter. Allt detta uppnås inom ramen för UF-företagande.

» **Dator- och nätverksteknik 100 poäng**

Kursen Dator- och nätverksteknik behandlar uppbyggnad, installation och konfigurering av hård- och mjukvara. Kursen innehåller även felsökning av datorer och datorsystem och uppbyggnad av lokala nätverk. Allt detta fick Helpdesk UF med sig i sitt UF-företag.

» **Gymnasiearbetet**

Elever som vill driva UF-företag inom ramen för gymnasiearbetet på El- och energiprogrammet ska visa att de är förberedda för det yrkesområde som gäller för den

valda yrkesutgången. Elevens förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom yrkesutgången bedöms. Genom att Helpdesk UF planerade, dokumenterade och utvärderade sitt arbete med de uppdrag de fick, nådde de målen för gymnasiearbetet.

Har du frågor eller vill veta mer om UF-företagande? Scanna QR-koden och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

Se film om Ida som drev UF-företag på El- och energiprogrammet

---

Ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet

Sedan 1980 har Ung Företagsamhet utbildat unga i entreprenörskap. Vi är en ideell och politiskt obunden organisation, som finns över hela landet. Vi inspirerar och tränar unga att i skolan utveckla sitt entreprenörskap och sina företagsamma förmågor – för en positiv samhällsutveckling. Vår vision är ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet.

Var tredje elev som idag går ut gymnasiet har drivit ett UF-företag och totalt har över 560 000 gymnasieelever drivit UF-företag sedan vi grundades. Vi finns på hälften av Sveriges grundskolor där vi erbjuder elever och lärare våra läromedel, utbildningar och inspirerande möten. Vi driver även vårt nätverk UF alumni som ger unga entreprenörer, tidigare UF-företagare, personlig utveckling, drivkraft att växa och ett unikt kontaktnät.

Forskning visar att elever som drivit UF-företag har bättre möjligheter efter skoltiden; de får oftare jobb, har färre arbetslöshetsdagar och startar oftare eget företag.

Det vinner både de unga och samhället på.

Scanna QR-koden om du vill du veta mer om oss.

